

Accountantsverslag 2014

Verankering van de transitie!

Accountantsverslag 2014
voor
Permar WS
21 mei 2015

Permar WS
T.a.v. het bestuur en de directie
Horaplantsoen 2
6717 LT Ede

21 mei 2015

Referentie: DvB/e0354805/AK/ab

Geacht bestuur en geachte directie,

Accountantsverslag met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2014

Met genoegen presenteren wij u ons accountantsverslag met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2014 van Permar WS en Permar Energiek B.V. Onze controle is uitgevoerd conform onze opdrachtbevestiging van 6 november 2014. Dit verslag gaat in op de belangrijkste bevindingen uit de controle van de jaarrekening van Permar WS en Permar Energiek B.V. Deze bevindingen zijn besproken met het management van Permar WS. Hun standpunt is eveneens samengevat in dit verslag.

Ons accountantsverslag bestaat uit vier delen. In deel 1 worden de belangrijkste waarnemingen besproken die zijn voortgekomen uit onze controle. In deel 2 wordt een update gegeven over onze eerdere communicatie. Deel 3 geeft een overzicht van de ontwikkelingen die naar onze mening in de nabije toekomst voor Permar WS relevant zullen worden. In deel 4 gaan we in op de ontwikkelingen in 2015 en verder.

Graag willen we de inhoud van dit verslag bespreken tijdens de bestuursvergadering met het dagelijks bestuur van 22 mei 2015. Mocht u in de tussentijd vragen hebben dan kunt u uiteraard contact met ons opnemen.

Wij willen graag van deze gelegenheid gebruikmaken om u en uw medewerkers te bedanken voor de medewerking die we ervaren hebben tijdens onze werkzaamheden.

Met vriendelijke groet,
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Mrs. T.A.G. van Boxtel RA
director

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Flight Forum 840, 5657 DV Eindhoven, Postbus 6365, 5600 HJ Eindhoven

T: 088 792 00 40, F: 088 792 94 13, www.pwc.nl

*PwC is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51141406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponneerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

Managementsamenvatting

1 Onze kernboodschappen

- 1.1 Goedgekeurde verklaring verstrekt bij de jaarrekeningen van Permar WS en Permar Energijek
- 1.2 Betrouwbaarheid van bestuurs- rapportages en tijdige informatievoorziening aan het bestuur dient binnen de organisatie te worden geborgd
- 1.3 De transitie van Permar WS is nagenoeg afgerond.
- 1.4 Het negatieve resultaat van Permar Zorg en Meubel heeft weerslag op de jaarrekeningen van Permar WS en Permar Energijek

2 Belangrijkste controlebevindingen

- 2.1 De jaarrekening geeft een getrouw en rechtmatig beeld
- 2.2 De door het dagelijks bestuur gemaakte schattingen zijn op een evenwichtige wijze tot stand gekomen
- 2.3 De door de directie gemaakte schattingen van Permar Energijek B.V. zijn op een evenwichtige wijze tot stand gekomen
- 2.4 Kernpunten van de controle
- 2.5 De jaarstukken van Permar WS geven voldoende inzicht
- 2.6 Resultaat Permar Energijek B.V.

3 Update over onze eerdere communicatie

- 3.1 Inschatting van controlerisico's is ongewijzigd
- 3.2 Voortgang op de geconstateerde tekortkomingen is noodzakelijk voor effectieve interne beheersing
- 3.2 IT omgeving van Permar is nog niet klaar voor de volgende stap
- 3.3 Geen aanwijzingen van fraude geconstateerd
- 3.4 Onze onafhankelijkheid geborgd

4 2015 en verder

- 4.1 Uitwerking Participatiewet biedt kansen, risico's en onzekerheden voor Permar!
- 4.2 Wet Normering Topinkomens is in beweging
- 4.3 Significante wijzigingen in de Nederlandse regelgeving inzake controles

Ons accountantsverslag is uitsluitend opgesteld voor gebruik door de directie en het bestuur van Permar WS en Permar Energijek B.V.. U mag dit verslag zonder onze toestemming vooraf, niet aan derden verstrekken. Als gevolg hiervan accepteren wij geen aansprakelijkheid of verantwoordelijkheid tegenover enige andere persoon die dit verslag in handen of ter inzage krijgt.

1 Onze kernboodschappen

1.1 Goedgekeurde verklaring verstrekt bij de jaarrekeningen van Permar WS en Permar Energiek

Wij hebben de jaarrekening van Permar WS die sluit met een vermogen van €13.000 en een resultaat na bestemming van €913.000 negatief voorzien van een goedgekeurde verklaring voor zowel de getrouwheid als de rechtmatigheid.

1.2 Betrouwbaarheid van bestuursrapportages en tijdige informatievoorziening aan het bestuur dient binnen de organisatie te worden geborgd

Uit de interim controle kwam naar voren dat de cijfers tot en met september uit de bestuursrapportage niet aansloten met de financiële administratie. Dit verschil werd verklaard, doordat door de directie extra comptabel ca. €400.000 omzet voor drie projecten was opgenomen. Dit betrof naar verwachting nog te factureren omzet, welke uiteindelijk niet gerealiseerd is waardoor het definitief resultaat over 2014 €400.000 lager is. Wij wijzen u er op dat voor opbrengsten het realisatiebeginsel geldt en deze pas genomen kunnen worden wanneer realisatie (nagenoeg) zeker is.

Wij hebben ook begrepen dat het bestuur niet op de hoogte was van deze onzekere post en zich momenteel bezint op welke manier de transparantie bevorderd kan worden. Graag denken wij daarin met u mee. We hebben deze ontwikkelingen open en constructief met u besproken tijdens de bestuursvergadering op donderdag 9 april 2015.

1.3 De transitie van Permar WS is nagenoeg afgerond.

Permar heeft per kwartaal een transitierapportage aangeboden aan het bestuur. Deze rapportage gaat in op de voortgang en status van de transitie. In 2014 is er €768.000 onttrokken aan de transitievoorziening. Hiermee is de, in 2013 ingezette, transitie ultimo 2014 nagenoeg afgerond. Het resterende saldo van €254.000 is beschikbaar voor WW verplichtingen en bovenwettelijke voorzieningen.

1.4 Het negatieve resultaat van Permar Zorg en Meubel heeft weerslag op de jaarrekeningen van Permar WS en Permar Energiek

Het resultaat van Permar Zorg en Meubel is over 2014 €97.000 negatief. Dit negatieve resultaat is op een juiste wijze voorzien in de jaarrekening van Permar Energiek. Het resultaat van Permar Energiek zakt door het negatieve resultaat van Permar Zorg en Meubel terug van €-70.000 naar €-167.000. Naar het oordeel van het management zijn de vooruitzichten voor het (geconsolideerd) resultaat van Permar Energiek positief. Dit wordt veroorzaakt door de naar verwachting stijgende omzet en marge in 2015. Om deze reden is op grond van het BBV de deelneming Permar Energiek bij Permar WS gewaardeerd gebleven op verkrijgingsprijs. Om dezelfde reden zijn de diverse intercompany vorderingen niet afgewaardeerd. Het management gaat er van uit dat alle vennootschappen in staat zijn aan hun rente- en aflossingsverplichtingen te voldoen.

2 Belangrijkste controlebevindingen

Dit onderdeel bevat de belangrijkste bevindingen die zijn voortgekomen uit onze controle en die in onze professionele oordeelsvorming van belang zijn voor u als algemeen bestuur.

2.1 De jaarrekening geeft een getrouw en rechtmatig beeld

Wij hebben een goedkeurende controleverklaring verstrekt

Wij hebben onze controle van de jaarrekening 2014 van Permar WS afgerond en hebben een goedkeurende controleverklaring op de aspecten getrouwheid en rechtmatigheid verstrekt, onder voorbehoud van ongewijzigde vaststelling van deze jaarrekening door het algemeen bestuur.

Ook hebben wij de controle van de jaarrekening van Permar Energiek B.V. afgerond en een goedkeurende verklaring op het aspect getrouwheid verstrekt onder voorbehoud van goedkeuring van deze jaarrekening door het algemeen bestuur c.q. de algemene vergadering van aandeelhouders.

Ongecorrigeerde controleverschillen vallen binnen de toleranties voor Permar WS en Permar Energiek B.V.

Tijdens onze controle hebben wij een aantal controleverschillen geconstateerd boven onze rapportagedrempel van €15.000 voor Permar WS en €1.500 voor Permar Energiek B.V. Deze controleverschillen bestonden uit re classificaties en toelichtingen. De volgende controleverschillen zijn niet gecorrigeerd in de definitieve jaarrekening:

Permar WS:

- Te lage rentelasten opgenomen, met een negatieve impact op het resultaat van €20.100.

Permar Energiek B.V.:

- Creditbedragen in de debiteuren van €2.270, geen effect op het resultaat
- Studiekosten te hoog opgenomen voor €5.000, met een voordelige impact op het resultaat.

Na afronding van onze controle hebben wij de materialiteit opnieuw beoordeeld binnen de context van de voor verschillen gecorrigeerde financiële resultaten van Permar WS en Permar Energiek B.V. De controleverschillen zijn gecorrigeerd en hebben dus geen effect op onze totale materialiteit van €306.000 voor Permar WS en €30.000 voor Permar Energiek B.V. en hebben dus ook geen gevolgen voor onze controleverklaringen.

Ten aanzien van het aspect rechtmatigheid zijn geen materiële fouten en/of onzekerheden geconstateerd wel aandacht gevraagd voor Europese aanbestedingen

Wij hebben de rechtmatigheidsaspecten beoordeeld. Dit betreft voor Permar WS vooral het voldoen aan de Europese Aanbestedingsregels en de WSW-vereisten. Wij hebben hierbij vastgesteld dat voor een aantal aanbestedingsdossiers de initiële inschatting van de omvang van de inkoop niet meer te achterhalen is. Deze inschatting is vooral van belang voor de bepaling of een transactie Europees aanbesteed moet worden. Dit heeft geleid tot een onzekerheid in de controle van €380.000. De totale tolerantie voor onzekerheden in de controle is 3% van de totale lasten ad €918.000. Derhalve kunnen wij een goedkeurend oordeel inzake de rechtmatigheid verstrekken. Ook hebben wij vastgesteld dat voor aanbestedingen van 2B diensten geen formele melding heeft plaatsgevonden. Dit betreft echter geen bevinding met financiële consequenties.

Op basis van de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden, concluderen wij dat de verantwoorde baten, lasten en balansmutaties van Permar WS tot stand zijn gekomen conform het door het algemeen bestuur vastgestelde normenkader en de wettelijke regels. De geconstateerde fouten en onzekerheden blijven binnen de door u vastgestelde grenzen. Daarom hebben wij ten aanzien van het aspect rechtmatigheid een goedkeurend oordeel verstrekt.

Er zijn geen fouten en onzekerheden in de SiSa-bijlage geconstateerd

Jaarlijks is de SiSa-bijlage een onderdeel van uw jaarrekening. Via deze bijlage wordt in uw geval de WSW verantwoord. Daarmee vormt de SiSa-bijlage de basis voor afwikkeling van deze uitkering. Wij hebben de SiSa-bijlage gecontroleerd met inachtneming van de specifieke instructies die door de Rijksoverheid zijn vastgelegd in de 'Nota verwachtingen accountantscontrole 2014'.

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden ('Bado') gelden voor de SiSa andere, zwaardere, rapporteringstoleranties dan u als bestuur in uw controleprotocol hebt opgenomen. Dit om ministeries in staat te stellen de specifieke uitkeringen vast te kunnen stellen en de Algemene Rekenkamer van informatie te voorzien. Wij hebben bij onze controle van de SiSa-bijlage bij de jaarrekening 2014 geen afwijkingen geconstateerd.

In bijlage A.1 gaan wij nader in op de bevindingen inzake de betreffende regeling.

De gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en het normenkader voor rechtmatigheid voor Permar WS zijn aanvaardbaar

De jaarrekening is opgesteld door Permar WS in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten ('BBV'). Als onderdeel van onze controle en met betrekking tot de jaarrekening hebben wij:

- de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving beoordeeld;
- de juistheid en de volledigheid van de toelichtingen beoordeeld; en
- de geschiktheid van het gebruikte normenkader voor rechtmatigheid beoordeeld.

Wij zijn van mening dat de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling en het normenkader voor rechtmatigheid die het dagelijks bestuur heeft gehanteerd bij het opstellen van de jaarrekening 2014 en de totstandkoming van transacties aanvaardbaar zijn.

De grondslagen voor financiële verslaggeving passen bij Permar Energiek B.V.

De jaarrekening van Permar Energiek B.V. is opgesteld in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het Nederlands Burgerlijk Wetboek. Als onderdeel van onze controle en met betrekking tot de jaarrekening hebben wij:

- de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving beoordeeld; en
- de juistheid en de volledigheid van de toelichtingen beoordeeld.

Wij zijn van mening dat de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling die het management heeft gehanteerd bij het opstellen van de jaarrekening 2014 aanvaardbaar zijn.

De toelichtingen in de jaarrekening voldoen aan het BBV in relatie tot de eigenheid van Permar WS

Wij hebben de toelichtingen in de jaarrekening van Permar WS beoordeeld en zijn van mening dat deze in overeenstemming zijn met de vereisten zoals opgenomen in het BBV.

De toelichtingen zijn juist en volledig opgenomen in de jaarrekening van Permar Energiek B.V.

Wij hebben de toelichtingen in de jaarrekening beoordeeld en zijn van mening dat deze in overeenstemming zijn met de vereisten van de Nederlandse verslaggevingsregels.

2.2 De door het dagelijks bestuur gemaakte schattingen zijn op een evenwichtige wijze tot stand gekomen

Bij het opstellen van de jaarrekening van Permar WS dient het dagelijks bestuur belangrijke schattingen aangaande de verslaggeving toe te passen en toe te lichten. We hebben de schattingen die het dagelijks bestuur heeft gemaakt bij het opstellen van de jaarrekening 2013 beoordeeld en hebben geconcludeerd dat deze zijn gebaseerd op controle-informatie en evenwichtige schattingen. De onderstaande tabel geeft een overzicht van onze bevindingen met de bijbehorende motivering.

Belangrijkste schattingen	Bevindingen		Toelichting
	2014	2013	
Materiële vaste activa	●	●	De gehanteerde afschrijvingspercentages komen overeen met de financiële verordening. Wij hebben geen bevindingen geconstateerd inzake de waardering van het vastgoed. Wij wijzen wel op het risico dat wanneer de komende jaren de bezetting/benutting van de activa daalt mogelijk sprake kan zijn van een afwaardering.
Waardering van vorderingen op verbonden partijen	●	●	Via Permar Energiek B.V. heeft Permar WS een lening verstrekt aan Permar Zorg en Meubel B.V. Voorshands ziet het management geen reden tot afwaardering omdat Permar Zorg en Meubel aan haar aflossings- en renteverplichtingen voldoet. Wij kunnen instemmen met dit standpunt.
Waardering voorraden	●	●	Wij hebben de waardering van de voorraden beoordeeld. Hierbij zijn wij specifiek ingegaan op de waardering van de voorraden kwekerij. De voorraden kwekerij worden gewaardeerd tegen de kostprijs van het recept. Het recept bestaat uit de onderdelen zaadjes, grond en de pot. De marktprijzen van de planten variëren echter sterk. Uit de analyse van de veilingrapportages van januari 2015 blijkt dat de verkoopprijzen boven de kostprijzen van de recepten blijven en derhalve afwaardering naar lagere marktwaarde niet van toepassing is. Wel adviseren wij u intern een nacalculatie op te stellen tussen de voorcalculatorische kostprijzen van de stekjes, de werkelijke kosten en de verkoopprijzen op de veiling.

<i>Belangrijkste schattingen</i>	<i>Bevindingen</i>		<i>Toelichting</i>
	2014	2013	
Voorzieningen voor verplichtingen en risico's	●	●	<p><u>Transitievoorziening</u> In 2013 is de reorganisatiereserve overgegaan in een reorganisatievoorziening, aangezien Permar WS daadwerkelijk verplichtingen is aangegaan. Het is de inschatting van het management dat de resterende positie van voldoende omvang is om de transitie af te maken. Wij hebben het verloop beoordeeld en hebben daar geen opmerkingen bij.</p> <p><u>Groot onderhoud Horaplantsoen</u> Permar WS heeft in 2013 het onderhoudsplan geactualiseerd. De stand van de voorziening is bijgewerkt op basis van het geactualiseerde onderhoudsplan.</p> <p><u>Voorziening 60-jarigeregeling</u> De voorziening is gevormd voor de vervroegde uitreding van een medewerker. De inschatting van het management is gebaseerd op de overeengekomen bedragen. Hierbij hebben wij geen bijzonderheden geconstateerd.</p> <p>Permar WS en Permar Energiek B.V. zijn in staat van beschuldiging gesteld inzake de overname van de activiteiten van de vennootschappen Bikado B.V. door Permar Zorg en Meubel B.V. Er is mogelijk sprake van paulianus en onrechtmatig handelen. Op basis van de inlichtingen van de advocaat van Permar wordt ingeschat dat Permar WS een bedrag van €175.000 zal moeten betalen. Dit bedrag is als voorziening opgenomen. In 2013 is de claim wel toegelicht in de jaarrekening maar was het nog niet mogelijk een betrouwbare schatting te maken.</p> <p>Wij hebben met betrekking tot de overlopende posten geen bevindingen geconstateerd.</p>
Claim Meubelmakers	●	nvt	
Overlopende activa en passiva	●	●	
Controleverschil	●	Voorzichtig ●	Optimistisch ● Controleverschil ●
<i>Aanvaardbare bandbreedte – gebaseerd op materialiteitsoverwegingen</i>			

2.3 De door de directie gemaakte schattingen van Permar Energiek B.V. zijn op een evenwichtige wijze tot stand gekomen

Bij het opstellen van de jaarrekening van Permar Energiek B.V. dient de directie belangrijke schattingen aangaande de verslaggeving toe te passen en toe te lichten. We hebben de schattingen die de directie heeft gemaakt bij het opstellen van de jaarrekening 2014 beoordeeld en hebben geconcludeerd dat deze zijn gebaseerd op controle-informatie en evenwichtige schattingen.

De onderstaande tabel geeft een overzicht van onze bevindingen met de bijbehorende motivering.

<i>Belangrijkste schattingen</i>	<i>Bevindingen</i>		<i>Toelichting</i>
	<i>2014</i>	<i>2013</i>	
Waardering financiële vaste activa	●	●	Op basis van de resultaten 2014 van Permar Zorg en Meubel B.V. is de waardering van de deelneming afgewaardeerd op basis van de nettovermogenswaarde. Daarnaast heeft Permar Energiek B.V. een lening verstrekt aan Zorg en Meubel B.V. Deze lening is door het management niet afgewaardeerd. Het management verwacht ondanks de negatieve resultaten dat Zorg en Meubel B.V. de lening zal terugbetalen. Dit is door het management toegelicht in de jaarrekening.
Overlopende activa en passiva	●	●	Wij hebben met betrekking tot de overlopende posten geen bevindingen geconstateerd.
Controleverschil	●	Voorzichtig	Controleverschil
<i>Aanvaardbare bandbreedte – gebaseerd op materialiteitsoverwegingen</i>			
		Evenwichtig	Optimistisch
		●	●
			●

2.4 Kernpunten van de controle

Betrouwbaarheid van bestuurs- rapportages en tijdige informatievoorziening borgen in de organisatie

Tijdens de interim controle hebben we de rapportage tot en met september 2014 aangesloten met de financiële administratie. Hieruit kwam naar voren dat de cijfers tot en met september uit de bestuursrapportage niet aansloten met de financiële administratie. Dit verschil werd verklaard door de omzet van drie projecten (met een verwachte waarde van €400.000) waarvan de omzet nog niet zeker was en uiteindelijk ook niet is gerealiseerd. Als gevolg van deze constatering hebben wij aanvullende werkzaamheden uitgevoerd op de volledigheid van de omzetverantwoording. Hieruit zijn geen bijzonderheden naar voren gekomen.

Permar heeft gewerkt aan de interne beheersing van de omzet, maar contracten en leveringsdocumenten blijven ontbreken

Door het opstellen van nieuwe procedurebeschrijvingen, matchen van vraag en aanbod en het inrichten van nieuwe projectrapportages heeft Permar gewerkt aan de interne beheersing van de omzet. Uit de detailwerkzaamheden op de omzetverantwoording komt echter naar voren dat veel definitief getekende contracten en leveringsdocumenten ontbreken. Door middel van detailwerkzaamheden hebben wij vastgesteld dat betreffende omzet wel gerealiseerd is.

Wij adviseren u de gemaakte afspraken te formaliseren in getekende overeenkomsten en deze bij te houden. Daarbij is het belangrijk om een uniforme nomenclatie op te stellen zodat afwijkingen ten opzichte van het budget kunnen worden verklaard en toekomstige voorcalculaties verder kunnen worden aangescherpt.

Beheersing Europese aanbestedingen

Zoals opgenomen in paragraaf 2.1 bij de rechtmatigheidsbevindingen vereist de beheersing van Europese aanbestedingen aandacht. Eind 2014 heeft het dagelijks bestuur een geactualiseerd inkoopbeleid vastgesteld dat begin 2015 is geïmplementeerd. Het is nu van belang dat deze inkoopbeheersing ook wordt doorgetrokken naar Europese aanbestedingen.

Contract PostNL nog niet formeel getekend

Permar WS heeft in 2012 met PostNL een contract afgesloten voor het uitvoeren van de postbezorging. Dit contract is in 2012 ingegaan, maar ook in 2014 niet formeel geautoriseerd. Doordat het contract nog niet geautoriseerd is, bestaat het bedrijfsrisico dat PostNL de gemaakte afspraken niet nakomt.

2.5 De jaarstukken van Permar WS geven voldoende inzicht

Wij hebben op hoofdlijnen de informatiewaarde van de jaarstukken beoordeeld. De jaarstukken 2014 bestaan op grond van het BBV uit het jaarverslag en de jaarrekening. Op zijn beurt bestaat het jaarverslag uit de programma-verantwoording en de verplichte paragrafen. De jaarrekening bevat de programmarekening, de balans en een toelichting op beide. Hieronder hebben wij per belangrijk onderdeel van de jaarstukken onze visie opgenomen ten aanzien van de leesbaarheid en kwaliteit van het desbetreffende onderdeel.

De jaarstukken voldoen aan de wettelijke vereisten

Als uw accountant dienen wij ingevolge artikel 213, lid 3 onder d van de Gemeentewet te vermelden of uw jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening. Op basis van de uitgevoerde werkzaamheden hebben wij geen tekortkomingen of inconsistenties te melden op dit gebied.

Resultaat na bestemming aanzienlijk lager dan het jaarplan

Om inzicht te geven in het voorspellend vermogen van Permar WS, geven wij in onderstaand overzicht weer wat de verschillen zijn tussen het jaarplan, de rekening 2014 en de rekening 2013.

(in €1.000)	Rekening 2014	Jaarplan 2014	Rekening 2013
Bedrijfsopbrengsten	8.151	9.244	8.445
Personeelkosten	27.803	27.706	27.252
Kapitaallasten	668	797	754
Overige bedrijfskosten	2.338	2.135	5.132
Bedrijfskosten	30.809	30.638	33.138
Bedrijfsresultaat	(22.658)	(21.461)	(24.693)
Gemeentelijke bijdrage	21.745	21.128	21.542
Resultaat voor bestemming	(913)	67	(3.151)
Mutaties reserves	-	-	3.255
Resultaat na bestemming	(913)	67	104

Permar WS, 21 mei 2015, DuB/e0354805/AK/ab

PwC

De belangrijkste afwijkingen tussen de aangepaste begroting en de realisatie zijn in de volgende tabel opgenomen.

(in €1.000) (V = voordeel, N = nadeel)	Realisatie vs begroting
Lagere netto omzet dan begroot door lagere prijzen, naar beneden bijgestelde bestekken en minder gegunde trajecten.	1.000N
Hogere kosten van grond en hulpstoffen dan begroot door extra inhuur en kosten voor het opstarten van diverse schoonmaakprojecten in 2014.	287N
Hogere kosten dan begroot door dotatie aan de voorziening voor verbonden partijen.	175N
Hogere overige bedrijfsopbrengsten dan begroot door de verhuur van ruimtes aan gemeenten.	256V
Hogere gemeentelijke bijdragen dan begroot doordat de toegekende realisatie met 3SE is toegenomen en indexatie van de subsidie per SE.	286V
Totaal in resultaat voor bestemming	920N

Deze verschillen zijn adequaat toegelicht in de jaarrekening.

Uw programmarekening geeft een goed beeld van de gerealiseerde resultaten ten opzichte van de begroting

De verschillen tussen de realisatie en de begroting zijn door het bestuur toegelicht in de jaarstukken. In het jaarverslag komt tevens de analyse aan bod van de gerealiseerde niet-financiële doelstellingen. Voor de verdere analyse tussen de beheersbegroting en de realisatie verwijzen wij naar de voorgaande paragraaf.

2.6 Resultaat Permar Energiek B.V.

Het resultaat van Permar Energiek B.V. komt ultimo 2014 uit op €78.000 negatief (2013: €91.000 negatief). De belangrijkste fluctuaties ten opzichte van 2013 zijn:

<i>(in €1.000)</i>	<i>Afwijking 2014 t.o.v. 2013</i>
Lagere netto-omzet door afname van re-integratietrajecten die Permar Energiek B.V. uitvoert voor gemeenten.	214N
Hogere overige bedrijfsopbrengsten door toename payrollingsactiviteiten voor Permar WS (zie in relatie met deze post ook onderstaande post inzake hoger loonkosten).	464V
Lagere kosten uitbesteed werk door minder inhuur van medewerkers Permar WS voor begeleiding medewerkers PostNL.	104V
Hogere loonkosten (inclusief sociale lasten) door toename payrollings- activiteiten voor Permar WS.	436N
Overige verschillen.	27N
Resultaat deelnemingen Pertax en Permar Zorg en Meubel.	122V
Totaal	13V

3 Update over onze eerdere communicatie

Tijdens de eerdere fases van onze controle hebben wij u geïnformeerd over diverse bevindingen en andere waarnemingen. Dit deel bevat geactualiseerde conclusies over die bevindingen of andere waarnemingen voor zover deze relevant worden geacht.

3.1 Inschatting van controlerisico's is ongewijzigd

In dit deel geven wij een samenvatting van de belangrijkste geconstateerde controlerisico's, zoals ook aan u gecommuniceerd in ons Controleplan 2014, en de uitkomsten van onze controlewerkzaamheden bij de voltooiing van de controle. In het algemeen is onze risicoanalyse ongewijzigd gebleven ten opzichte van de risico's zoals samengevat in onze controleaanpak, zoals blijkt uit onderstaande tabel:

Geconstateerde controlerisico's	Overwegingen voor verhoogd risico	Interne beheersing Permar WS	Uitgevoerde werkzaamheden
Invoering participatie wet	Impact op organisatiemodel en realiseren taakstelling in 2014.	<ul style="list-style-type: none"> Organisatie klaarmaken voor invoering participatie wet. 	<ul style="list-style-type: none"> Bespreken impact op organisatie en toekomstverwachtingen. Beoordelen impact op P&C cyclus.
Doorbreken van beheersmaatregelen door het management	Doorbreken van beheersmaatregelen door het management.	<ul style="list-style-type: none"> Aanwezige AO/IC. Gedragcodes. 	<ul style="list-style-type: none"> Journaalposten controleren o.a. door gebruik van data-analyse. Detailcontrole niet-standaard boekingen. Naleving gedragscode. Onvoorspelbaar item in de controleaanpak.
Verscherpte regelgeving internal audit functie (IAF)	Niet voldoen aan minimale vereisten IAF.	<ul style="list-style-type: none"> Deskundigheid. Objectiviteit. Systematische en gedisciplineerde benadering (waaronder kwaliteitscontroles). 	<ul style="list-style-type: none"> Afstemmen minimale eisen IAF. Beoordelen uitgevoerde interne controles. Uitvoeren eigen deelwaarnemingen.
Naleving nieuwe/gewijzigde wet- en regelgeving: > WNT > Aanbestedingswet > WM&O	Hoger risico op rechtmatigheidsfouten.	<ul style="list-style-type: none"> Implementatie beheersmaatregelen ter preventie. Toets op naleving interne beheersing middels interne controle achteraf. 	<ul style="list-style-type: none"> Bespreken opzet beheersing. Bespreken opzet interne audit op deze thema's. Beoordelen uitgevoerde interne controles.
Europese aanbestedingsrichtlijnen (EAR) en Aanbestedingswet	Rechtmatigheidsfouten als gevolg van niet naleven van de EAR of aanbestedingswet.	<ul style="list-style-type: none"> Maatregelen in de procedures ter waarborging van de naleving van de EAR en de Aanbestedingswet. 	<ul style="list-style-type: none"> Opzet inkoopproces vaststellen. Vaststellen werking procedures. Beoordelen volledigheidstoets EAR. Uitvoeren eigen deelwaarnemingen.
Inkopen	Ontbreken van verplichtingenadministratie.	<ul style="list-style-type: none"> Verankering bevoegdheden regeling. Controle op mutaties crediteurenstamgegevens. 	<ul style="list-style-type: none"> Beoordelen inrichting procedures. Vaststellen werking van de procedures. Uitvoeren van detailcontroles per jaareinde.

Geconstateerde controlerisico's	Overwegingen voor verhoogd risico	Interne beheersing Permar WS	Uitgevoerde werkzaamheden
Opbrengsten-verantwoording	Ontbrekende procedures voor volledigheid van opbrengsten-verantwoording.	<ul style="list-style-type: none"> • Verankering werkprocessen in de organisatie. • Inrichten structurele voor en nacalculaties. • Actualisatie contracten. • Uitvoeren interne audits. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lijncontroles per omzetstroom. • Beoordelen van de uitgevoerde interne audit op de omzet. • Beoordeling van de bestuursrapportages. • Beoordeling van het systeem voor signalering meer/minderwerk. • Beoordeling van de resultaten van (grotere) opdrachten. • Beoordelen van creditnota's en memoriaalboekingen. • Verbandscontroles per omzetstroom.

3.2 Voortgang op de geconstateerde tekortkomingen is noodzakelijk voor effectieve interne beheersing

Onze bevindingen met betrekking tot de administratieve organisatie hebben we weergegeven in onze Rapportage interim-bevindingen controle 2014. Hieronder geven we een update over de stand van de significante tekortkomingen in de interne beheersing sinds onze Rapportage interim-bevindingen controle 2014 en onze reactie hierop naar aanleiding van onze eindejaarscontrole, gericht op beperking van de interne-beheersingsrisico's:

#	Gerapporteerde belangrijkste/significante tekortkoming	Situatie eindejaarscontrole	Situatie interimcontrole	Update na Rapportage interim-bevindingen controle	Uitgevoerde aanvullende controlewerkzaamheden
1	WSW In 2014 zijn de interne beheersmaatregelen op het WSW-proces niet uitgevoerd.	●	●	Met terugwerkende kracht zijn de interne beheersmaatregelen voor heel 2014 uitgevoerd.	Wij hebben de effectieve werking van de interne beheersmaatregelen getoetst. Hierbij hebben we geen bijzonderheden geconstateerd.
2	HRM Verschillen in standenregisters zijn niet conform de procedure verklaard. Hierdoor bestaat het risico dat niet alle mutaties in de salarisadministratie geautoriseerd zijn.	●	●	Met terugwerkende kracht is vastgesteld dat alle afwijkingen in de standenregisters afdoende zijn verklaard.	We hebben vastgesteld dat alle afwijkingen in de standenregisters afdoende zijn verklaard.
3	Inkopen en betalen Twee ex-medewerkers van Permar hebben nog bevoegdheden in het bankpakket.	●	●	De bevoegdheden zijn aangepast.	Wijzigingen in de gegevensgerichte controleaanpak zijn niet noodzakelijk.
	Inkopen en betalen Bevoegdheden tot het muteren van crediteurenstamgegevens zijn te ruim ingericht. Centrale registratie van contractvoorwaarden vindt niet plaats. Bevoegdhedenregeling is onvoldoende verankerd binnen de organisatie.	●	●	De situatie is ten tijde van de jaarrekeningcontrole ongewijzigd.	We hebben aanvullende detailwerkzaamheden verricht om vast te stellen dat er geen onrechtmatige wijzigingen in de crediteurenstamgegevens hebben plaatsgevonden. Ten aanzien van de overige tekortkomingen zijn wijzigingen in de gegevensgerichte controleaanpak niet noodzakelijk.

#	Gerapporteerde belangrijkste/significante tekortkoming	Situatie eindejaarscontrole	Situatie interimcontrole	Update na Rapportage interimbevindingen controle	Uitgevoerde aanvullende controlewerkzaamheden
	<p>Verkopen Werkprocessen van de verschillende omzetstromen zijn niet actueel. Offerteprijzen worden per omzetstroom op verschillende wijzen berekend en er is geen eenduidig inzicht aanwezig in de daadwerkelijke kostprijs. Er vindt geen structurele analyse plaats van de orderresultaten op basis van de nacalculaties. Verkoopovereenkomsten zijn verouderd of niet geautoriseerd. Er wordt geen zichtbare aansluiting gemaakt tussen de naar de veiling gebrachte artikelen en het veilingafschrift.</p>	●	●	De situatie is ten tijde van de jaarrekeningcontrole ongewijzigd.	Samen met Permar hebben wij aanvullende detailwerkzaamheden verricht op de verkooptransacties. Tevens hebben wij de aansluiting gemaakt tussen de projectadministratie en de financiële administratie.
	<p>Europese aanbestedingen Het voldoen aan de Europese aanbestedingsregels is niet verankerd in het inkoopproces.</p>	●	●	Het voldoen aan de Europese aanbestedingsregels is verankerd in het nieuwe inkoopbeleid. Permar heeft een analyse uitgevoerd op de cumulatieve crediteurenadministratie.	Wij hebben de analyse van Permar beoordeeld en vastgesteld dat deze juist is uitgevoerd.

●	= Nieuwe tekortkoming in interne beheersing
●	= Voortgang geboekt sinds Rapportage interim-bevindingen controle
●	= Geen voortgang sinds Rapportage interim-bevindingen controle
●	= Tekortkoming verholpen

3.2 IT omgeving van Permar is nog niet klaar voor de volgende stap

Met de invoering van de regio over sociale werkvoorziening vanuit de gemeenten, neemt het belang van de relatie tussen Permar en haar collega SW-bedrijven met de omringende gemeenten sterk toe. Voor een effectieve, maar ook efficiënte, registratie en verantwoording van de verleende diensten is de IT-omgeving van groot belang. Uit ons gesprek met Permar en onze eerdere ervaringen hebben we vernomen dat de IT-omgeving van Permar hier nog niet klaar voor is.

Met de inrichting van een servicedesk en een gestructureerde vorm van incidentregistratie heeft Permar een eerste stap gezet in het verbeteren van de beheersing van de IT-omgeving. Wij begrijpen dat de eerste reacties vanuit Permar medewerkers hierop positief zijn.

De bevindingen die wij de afgelopen twee jaar ten aanzien van IT-beheer hebben gerapporteerd zijn nog niet opgevolgd. Voor een beperkt aantal bevindingen zijn eerste plannen in gang gezet, maar blijven de resultaten uit. Hiernaast blijkt ook uit analyses van Permar's eigen IT-functie dat de apparatuur verouderd is en enkelvoudig is ingericht, geen regelmatige controle op de beveiliging plaatsvindt, contracten niet voorhanden zijn en technische kennis beperkt aanwezig is. Het incident van eind 2014 heeft dan ook tot een grote verstoring in de beschikbaarheid van Dynamics AX geleid. Mogelijk was dit te voorkomen door oplossingen van deze aandachtspunten.

Wij adviseren Permar om aandacht te besteden aan het verbeteren van de ondersteuning van de business met IT en het structureren van de IT-beheersing. Benut hierbij mogelijkheden van het ERP-systeem om door middel van projecten en/of dimensies transacties (uren, kosten, inkoopfacturen en omzetfacturen) te structureren naar dienstverleningsafspraken. Verder adviseren wij om een visie en een plan voor de IT-functie (systemen, processen en organisatie) uit te werken en stapsgewijs te werken aan realisatie hiervan. Aangezien IT dienstverlenend is aan de werknemers van Permar zal het formaliseren van processen, zoals wijzigingsbeheer en informatiebeveiliging, moeten worden gedragen door Permar als geheel. Hoewel het formaliseren en documenteren van processen wellicht niet in de genen zit van Permar is het aanbrengen van structuur wel van essentieel belang voor het overzicht over, en dus de beheersing van, IT. De lijnorganisatie dient hierbij haar wensen kenbaar te maken en keuzes te maken voor bijvoorbeeld de gewenste minimale beveiligingsinrichting.

We hebben vernomen dat op onderdelen plannen klaar liggen. Onze aanbeveling aan Permar is dan ook om deze plannen vanuit de lijnorganisatie en de leiding te ondersteunen en uit te dragen zodat implementatie daadwerkelijk plaats kan vinden.

3.3 Geen aanwijzingen van fraude geconstateerd

De verantwoordelijkheid voor de jaarrekening berust bij het dagelijks bestuur. Uit dien hoofde zijn zij verantwoordelijk voor het beschermen van het vermogen van Permar WS, het voeren van een afdoende financiële administratie en het in stand houden van een geschikt systeem van intern beheersing (waaronder procedures voor het waarborgen van de betrouwbaarheid en continuïteit van geautomatiseerde systemen en het voorkomen en opsporen van fraude, overige onregelmatigheden en fouten en niet-naleving van wet- of regelgeving). Wij hebben onze controle zodanig ingericht dat wij er redelijk, maar niet absoluut, zeker van kunnen zijn dat materiële afwijkingen in de jaarrekening (waaronder materiële afwijkingen als gevolg van fouten of fraude) aan het licht zullen komen.

Onze controle bestond niet uit een uitvoerige controle van transacties zoals noodzakelijk zou zijn om fouten of fraude die niet hebben geleid tot materiële afwijkingen in de jaarrekening te kunnen opsporen. Het dient te worden onderkend dat het controleproces inherente beperkingen kent. Als gevolg van de aard van fraude, met name wanneer daarbij sprake is van verhulling door samenzwering en vervalsing van documenten, is het mogelijk dat bij een controle die is opgezet en uitgevoerd in overeenstemming met algemeen aanvaarde controlestandaarden materiële fraude niet wordt ontdekt.

Hoewel doeltreffende interne beheersingsmaatregelen het risico dat fouten en fraude zich voordoen of onontdekt blijven, doen afnemen, wordt dit risico hiermee niet weggenomen. Wij kunnen daarom niet garanderen dat eventuele fouten of gevallen van fraude ontdekt worden. Gegeven de inherente beperkingen van het controleproces en het interne beheersingssysteem kan en mag er niet op vertrouwd worden dat ons onderzoek alle fouten of gevallen van fraude aan het licht zal brengen.

Tijdens onze controle van de jaarrekening 2014 hebben wij geen aanwijzingen voor fraude gevonden.

3.4 Onze onafhankelijkheid geborgd

We hebben onze naleving van de externe standaarden, de wereldwijde onafhankelijkheidsstandaarden van PwC en de onafhankelijkheidsregels van Permar WS voor onze totale dienstverlening in 2014 bewaakt en bevestigd dat we aan deze onafhankelijkheidsverplichtingen hebben voldaan.

4 2015 en verder

In dit deel gaan wij in op een aantal ontwikkelingen op het gebied van regelgeving en financiële verslaggeving die in 2015 en latere jaren gevolgen zullen hebben voor Permar WS.

4.1 *Uitwerking Participatiewet biedt kansen, risico's en onzekerheden voor Permar!*

Het is in 2014 duidelijker geworden, dat de deelnemende gemeenten de Participatiewet in de arbeidsmarktregio Foodvalley gaan organiseren. Dit houdt in dat de samenwerking tussen Permar en IW4 versterkt zal worden. Daarbij onderzoekt u met IW4 de mogelijkheden tot verdere samenwerking en de daarbij passende structuren. Permar zit ook niet stil en is zoveel mogelijk aanwezig als gesprekspartner bij de deelnemende gemeenten om de mogelijkheden van Permar in de uitvoering van de Participatiewet zichtbaar te maken. De deelnemende gemeenten kiezen niet voor één structuur voor het uitvoeren van de wet en Permar moet hierop inspelen.

4.2 *Wet Normering Topinkomens is in beweging*

Vanaf 1 januari 2014 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNNT) van kracht. Permar WS heeft op grond van deze wetgeving de bezoldiging van topfunctionarissen toegelicht in de jaarrekening 2014.

De regelgeving is complex en volop in beweging. Vanaf 1 januari 2015 geldt dat de norm voor de totale bezoldiging is teruggebracht van 130% van het ministersalaris (€230.474) naar 100% van het ministersalaris (€178.000), waarbij voor bestaande contracten een overgangsrecht van toepassing is. Ook zal de wetgeving voor externe (top)functionarissen waarschijnlijk veranderen. We adviseren u de ontwikkelingen in dit dossier te volgen.

4.3 *Significante wijzigingen in de Nederlandse regelgeving inzake controles*

We sluiten ons aan bij de voorgestelde maatregelen uit het rapport 'In het publiek belang'

Op 25 september 2014 bracht een werkgroep van jonge accountancy professionals een het veelomvattende rapport 'In het publiek belang' uit, met daarin concrete voorstellen om de kwaliteit en onafhankelijkheid van wettelijke controles te verbeteren. Deze voorstellen zijn door de politiek en binnen de sector goed ontvangen.

De Minister van Financiën heeft aangekondigd dat in 2015 een breed pakket aan maatregelen zal worden voorgelegd om de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta) en, indien van toepassing, andere wet- en regelgeving aan te passen. Deze wijzigingen zullen bepaalde voorstellen vanuit het hierboven genoemde rapport alsmede de aangenomen EU audit reform voorstellen effectuëren en zijn naar verwachting de volgende:

- Accountantsorganisaties met een OOB-licentie moeten een onafhankelijke raad van commissarissen instellen op het niveau van de Nederlandse holding van de netwerkorganisatie, waarin accountantsorganisaties internationaal samenwerken.
 - De zogenoemde (mede-)beleidsbepalers van accountantsorganisaties zullen onderworpen worden aan een geschiktheidstoets, die zal worden uitgevoerd door de AFM.
 - De AFM krijgt toestemming om de resultaten van inspecties naar de kwaliteit van uitgevoerde wettelijke controles te delen met (de personen belast met governance bij) de respectievelijke controle-cliënten.
 - Accountantsorganisaties worden wettelijk verplicht om adequate maatregelen te treffen om de bevindingen van de AFM te adresseren/te herstellen.
 - De aanbeveling om de Nederlandse definitie van OOB's uit te breiden en de consequenties daarvan zullen worden onderzocht.
- De invloed van deze wijzigingen op onze relatie met Permar WS worden hieronder nader toegelicht.

Andere maatregelen zullen door de sector zelf geïmplementeerd worden. Wij omarmen de voorstellen en hebben onszelf gecommitteerd om ze zo vroeg mogelijk te implementeren. De belangrijkste aanbevelingen, die – wanneer ze door PwC zijn overgenomen – onze controle-relatie met Permar WS zullen beïnvloeden, zijn:

- Een verplichte uitgebreide controleverklaring (die ingaat op de belangrijkste aandachtsgebieden in de uitgevoerde controle, de gekozen controlebenadering, de uitgevoerde controlewerkzaamheden en de daarbij toegepaste materialiteit) en een verplichte actieve opstelling van de accountant op de algemene vergadering
- Uitbreiding van de accountantsverklaring en een splitsing van de controleverklaring met betrekking tot de jaarrekening en een verklaring bij het directieverslag.
- De accountant rapporteert aan de aandeelhouders en de crediteuren.
- Meer uitgebreide rapportage ten aanzien van frauderisico's en continuïteit aan de personen belast met governance.

- De accountant mag alleen een controleopdracht aanvaarden of ingaan op een verzoek om een voorstel uit te brengen voor de controle, als deze rechtstreeks wordt ontvangen van de algemene vergadering of van het toezichthoudende orgaan (raad van commissarissen/audit committee); het is niet langer toegestaan dat de ondernemingsleiding als opdrachtgever van het accountantskantoor fungeert (tenzij de directie en de aandeelhouder dezelfde persoon zijn).

In lijn met de voorstellen zal de grens met betrekking tot de verplichte wettelijke controle worden verhoogd en de Minister van Financiën zal evalueren of Nederlandse definitie van Organisaties van Openbaar Belang (OOB's) dient te worden uitgebreid met ondernemingen of organisaties met een bepaalde omvang die (deels) met publieke middelen zijn gefinancierd. Voorbeelden die worden genoemd zijn woningbouwcorporaties, gezondheidszorg- en onderwijsinstellingen.

Verplichte kantoorroolatie in Nederland

De Minister van Financiën heeft aangegeven dat de huidige periode van 8 jaar, waarna kantoorroolatie verplicht is, zal worden aangepast aan de nieuwe EU-regels hieromtrent. Dit heeft tot gevolg dat roulatie verplicht wordt na 10 jaar. Het is nog niet bekend wanneer de voorstellen voor de nieuwe wetgeving worden gepubliceerd en vanaf welke datum ze van kracht worden.

Geen wijzigingen in de toegestane diensten aan Nederlandse OOB's; de nieuwe EU regelgeving stelt substantiële beperkingen aan de mogelijkheden tot het verlenen van non-audit services aan niet-Nederlandse dochterondernemingen van Nederlandse OOB's in andere EU-lidstaten

De Nederlandse benadering om slechts gedefinieerde 'controlediensten' toe te staan en alle andere diensten te verbieden, zal niet worden aangepast aan de benadering zoals door de EU gekozen in de EU audit reform voorstellen. De EU heeft gekozen voor een lijst van 'niet toegestane diensten', die door de EU lidstaten, indien gewenst, kan worden uitgebreid. In bijlage A.3. vindt u meer informatie over de diensten die onder de nieuwe EU regelgeving niet meer zijn toegestaan.

A. Bijlagen

A.1. Single information Single audit (SiSa)

Wij hebben in onze controle specifieke werkzaamheden verricht om een oordeel te kunnen geven over de getrouwheid en rechtmatigheid van de financiële verantwoordingen in de bijlage inzake SiSa bij de jaarrekening 2014 van Permar WS. Onze werkzaamheden varieerden van het beoordelen van de interne beheersing tot het uitvoeren van detailcontroles. In de bijlage bij de jaarrekening zijn twee typen indicatoren opgenomen:

- Indicatoren (bedragen en andere kwantitatieve gegevens, veelal prestatie-indicatoren), die van invloed zijn op de financiële vaststelling.
- Indicatoren zonder invloed op de financiële vaststelling.

Voor het eerste type indicatoren geldt dat er een relatie is tussen de jaarrekening en de bijlage. Wij hebben op deze indicatoren een reguliere rechtmatigheidscontrole uitgevoerd en indien specifiek gevraagd, is de deugdelijke totstandkoming van de indicator beoordeeld. Het tweede type indicatoren heeft normaliter geen directe relatie met de jaarrekening. Deze indicatoren zijn noodzakelijk voor het departementale jaarverslag. Bij deze indicatoren hebben wij alleen de deugdelijke totstandkoming van de indicator beoordeeld en dus niet de rechtmatigheid vastgesteld.

Voor de bevindingen uit onze controle gelden op grond van het Bado zwaardere rapporteringstoleranties dan voor andere onderdelen van de reguliere jaarrekening.

In dit rapport van bevindingen hebben wij per specifieke uitkering fouten en onzekerheden, boven een vastgestelde financiële grens, opgenomen voor zover deze niet door de organisatie zijn gecorrigeerd. De financiële grens is afhankelijk gesteld van de omvangsbasis van de regeling. De omvangsbasis wordt gebaseerd op de gevraagde indicator. Bij een gevraagde indicator van 'bestedingen gedurende het jaar' wordt de omvangsbasis bijvoorbeeld gevormd door de bestedingen in de regeling. De financiële grens is per specifieke uitkering:

- €12.500 indien de omvangsbasis kleiner dan of gelijk is aan €125.000;
- 10% indien de omvangsbasis groter dan €125.000 en kleiner dan of gelijk is aan €1.000.000;
- €125.000 indien de omvangsbasis groter is dan €1.000.000.

De rapporteringstolerantie heeft geen consequenties voor de omvang en aard van de controle van specifieke uitkeringen. Het gaat alleen om het rapporteren van de waargenomen fouten en onzekerheden voortkomende uit de accountantscontrole.

Op basis van de Nota verwachtingen accountantscontrole uitgegeven door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties rapporteren wij door middel van onderstaande voorgeschreven tabel de geconstateerde fouten of onzekerheden per regeling.

Nr.	Naam specifieke uitkering of overige	Totale fout of onzekerheid per specifieke uitkering	Totale omvang van de fout of de onzekerheid (in €)	Toelichting fout/onzekerheid
G1B	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)_deel openbaar lichaam 2014	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

A.2. Toelichting op de belangrijkste wijzigingen als gevolg van de inwerkingtreding van de ViO

Rotatie-eisen bij langdurige betrokkenheid uitgebreid

Het beleid van PwC ten gevolge van de ViO heeft als principe, dat de 'senior leden van het assurance-team' na een periode van zeven jaar betrokken te zijn geweest bij dezelfde assurance-cliënt, moeten roteren. Dit vanwege de mogelijke bedreiging van de onafhankelijkheid als gevolg van vertrouwdsheid en eigenbelang, die zou kunnen ontstaan als gevolg van het feit dat genoemde personen de onderneming, de directie, de leden van het toezichthoudend orgaan bij de onderneming, alsook de overige sleutelfunctionarissen van de onderneming 'te goed' kennen. Tot op heden gold de eis voor rotatie slechts voor de 'key' audit partner(s) bij OOB's, als hij of zij zeven jaar (US SEC vijf jaar) deze rol bekleedde. Om te voorkomen dat er situaties ontstaan, waarbij meerdere ervaren teamleden tegelijkertijd moeten roteren, waardoor de kwaliteit van de wettelijke controle of van overige assurance-opdrachten in het gedrang zou kunnen komen, kent de ViO een beperkte overgangsregeling.

Onafhankelijkheidseisen gelijkgeschakeld voor alle assurance-opdrachten

De ViO is van toepassing op alle assurance-opdrachten. Een uitzondering bestaat als er sprake is van een assurance-opdracht ten behoeve van een 'nader bepaalde kring van gebruikers', onder voorwaarde dat deze beperkte kring van gebruikers hier vooraf mee instemt. In die gevallen blijft de eis van onafhankelijkheid beperkt tot de leden van het assurance-team en strekt deze niet uit tot alle partners van de Nederlandse onderdelen van het netwerk waartoe het accountantskantoor behoort.

Verbod op sponsoring van assurance-cliënten

De ViO kent een verbod voor accountantsorganisaties om zich te associëren (zichtbaar sponsoren in het kader van marketing of reclame) met assurance-cliënten. Sponsoring waarbij geen sprake is van associatie blijft toegestaan.

Beperkingen met betrekking tot geschenken en gastvrijheid

De ViO heeft als uitgangspunt dat verstrekte en ontvangen 'geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid niet passen in een relatie tussen accountant en gecontroleerde'.

Verskillende relatiemanagementactiviteiten die accountantsorganisaties tot op heden gebruikelijk zijn te organiseren (of elementen daarvan), en waarvoor van tijd tot tijd functionarissen van assurance-cliënten worden uitgenodigd, vallen ook onder het begrip persoonlijke uitingen van gastvrijheid. De ViO vereist dat geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid met een waarde van meer dan € 100 (per persoon per gebeurtenis), gemeld worden aan het toezichthoudende orgaan van de assurance-cliënt. Zakelijke bijeenkomsten zijn en blijven toegestaan.

Voor OOB's gelden specifieke aanvullende bepalingen

Ten aanzien van OOB's (beursgenoteerde ondernemingen, banken, (her)verzekeraars en overige ondernemingen die schuldpapier hebben uitstaan op een Europese gereglementeerde markt) gelden aanvullende bepalingen.

Reikwijdte van de OOB-bepalingen ten aanzien van mogelijke dienstverlening

Voor OOB's kent de ViO een nieuwe definitie (gelieerde entiteit), die de reikwijdte bepaalt van de sinds 1 januari 2013 geldende scheiding van controle en advies voor OOB's. Het verbod om andere diensten dan de in de wet gedefinieerde controlediensten aan OOB's te verlenen, geldt vanaf 1 januari 2014 voor dochters en andere 'controlled entities' ('downstream' van de OOB) en voor entiteiten die 'control' kunnen uitoefenen over de OOB ('upstream' van de OOB). Zustermaatschappijen van de OOB vallen niet meer onder de reikwijdte van het verbod.

Extraterritoriale werking scheiding controle en advies geformaliseerd

Niet-Nederlandse onderdelen van het netwerk, waartoe het accountantskantoor behoort, mogen geen diensten verlenen aan de Nederlandse OOB zelf en de met de OOB in Nederland gevestigde gelieerde entiteiten. Zij mogen wel diensten verlenen aan niet in Nederland gevestigde gelieerde entiteiten van de Nederlandse OOB.

Rotatie van key assurance partners en 'cooling-off

Voor OOB's geldt dat de key assurance partner(s) altijd na zeven jaar moet roteren; daarnaast geldt dat hij/zij gedurende een periode van twee jaar geen enkele bevoegdheid mag hebben met enige assurance-opdracht voor de betreffende OOB.

A.3. Andere wijzigingen in de Nederlandse wet- en regelgeving ten aanzien van controles

Ontwikkelingen in de Europese Unie – belangrijkste wijzigingen

In december 2013 bereikten de Europese Commissie, het Europees Parlement en de Raad van Ministers politieke overeenstemming ten aanzien van de conceptregelgeving om de accountantsmarkt in de EU te hervormen. Over de voorstellen is gestemd in het Europees parlement in april 2014 en op 16 juni 2014 zijn de voorstellen gepubliceerd. De bepalingen zijn van toepassing vanaf het eerste boekjaar dat begint op of na 17 juni 2016, met uitzondering van de verplichte firmaroulatie, waarop een overgangsregeling van toepassing is. De regelgeving bestaat uit twee wetgevende instrumenten. De Richtlijn ('Directive'), die in nationale wetgeving moet worden omgezet, is van toepassing op alle entiteiten, waarvoor een wettelijke controleverplichting geldt. De Verordening ('Regulation'), die bindend is voor alle EU lidstaten, introduceert additionele vereisten voor Public Interest Entities ('PIE's')(in Nederland: Organisaties van Openbaar Belang; OOB's) in de EU. De Europese Commissie heeft (niet-bindende) 'Explanatory Memos' gepubliceerd in de vorm van Q&A's (die regelmatig worden geüpdatet) en die naar verwachting in hoge mate de interpretatie van de regels door de EU lidstaten zullen beïnvloeden. Hoewel de Verordening niet hoeft te worden omgezet in nationale wetgeving, zullen lidstaten de implementatie van de door hen eventueel gekozen opties, wettelijk moeten regelen.